

ani jako indosatárka nemůže odvolávati na bezelstnost (bona fides), poněvadž byla o obchodu informována podle dopisu ze dne 5. listopadu 1929, do něho svým prokuristou H-em na místě R-a sama vstoupila a na základě vlastnického práva vzala vůz zpět. Leč, i kdyby se mělo za to, že tímto tvrzením jest dán dostatečný podklad, by i ve směru naznačeném dovoláním mohlo býti vůbec uvažováno, nebylo by lze právnímu názoru dovolatelovu přisvědčiti. Podle dopisu ze dne 5. listopadu 1929 nevstoupila žalobkyně do obchodu na místo R-a v ten smysl, že převzala veškerá práva a všechny povinnosti ze smlouvy, nýbrž R. postoupil jí jen svá práva, zejména také výhradu práva vlastnického k vozu až do jeho úplného zaplacení. To nemá nic společného s věřitelským žalobkyně ze směnky, jehož nabytí bylo způsobem směnečněprávním, řádnou indosací. O nepravdelném nástupnictví ve směnku nemůže býti řeči. Nepravdelným způsobem nástupnictví ve směnečná práva jest na př., nabytí-li kdo směnky postprotestním indosamentem nebo postprotestní blankotradicí, indosamentem inkasomandátním neb sice vlastním indosamentem, ale s vědomím nabyvatelovým, že proti indosamentu jsou odůvodněny námitky, tedy obmyslně (dolosně). Posléze sem spadá nástupnictví, jež se stalo bez indosamentu nebo blankotradice, na př. postupem, dědictvím. Žádný z těchto způsobů nabytí směnky až na nedostatek bezelstnosti žalobkyně nebyl ani tvrzen, tím méně prokázán. Otázka však jest jiná, totiž zda si indosatár musí dáti líbiti námitky příslušející dlužníku proti indosamentu tehdy, byly-li mu, jako v souzeném případě, zároveň s indosací postoupeny také nároky z právního jednání, které bylo podkladem směnky. Nelze pochybovati, že tak, jako v jiných případech konkurence nároků, může věřitel i tu voliti odůvodnění nároku jemu příznivějšího, tedy nároku z indosace směnky, aniž se musí obávati, že jeho právu bude čeleno námitkami ze základního právního jednání proto, že mimo indosaci došlo také k postupu (srov. Staub-Stranz čl. 82 pozn. 4). Bylo-li tedy zjištěno, že žalobkyně při nabytí žalobní směnky byla bezelstná, že sporný vůz vůbec nepřevzala, že původní smlouva mezi R-em a žalovaným nebyla zrušena a že žalovaný vrácení směnky od žalobkyně nikdy nežádal, nezbylo odvolacímu soudu než, by rozsudek soudu první stolice potvrdil.

Čís. 10281.

Za platnosti smlouvy s Jugoslavií čís. 146/1924 sb. z. a n. nesmějí československé soudy rozhodovati o rozvodu, rozluce nebo neplatnosti manželství jugoslávských státních příslušníků. Stalo-li se přece tak, aniž se soudy zabývaly otázkou státního občanství manželů a otázkou příslušnosti soudů, již by byly právoplatně rozhodly ve smyslu své příslušnosti, jest československé ministerstvo spravedlnosti povoláno k návrhu podle § 42, druhý odstavec, j. n.

(Rozh. ze dne 27. října 1930, N I 115/30.)

K návrhu ministerstva spravedlnosti vyslovil nejvyšší soud podle § 42, druhý odstavec, j. n. zmatečnost soudního řízení, provedeného u krajského soudu v Českých Budějovicích jednak ve sporu Marie S-ové, tovární dělnice v A. proti Františku S-ovi, dělníku, bytem tehdy ve Vídni a pak v Celju v Jugoslavii, o rozvod manželství, v němž byl usnesením ze dne 13. února 1925 povolen dobrovolný rozvod manželství od stolu a lože; jednak v mimosporné věci týchž účastníků, v níž bylo jejich manželství usnesením ze dne 7. července 1926 prohlášeno za rozloučené podle §§ 15 a 16 a) zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.

Důvody:

Krajský soud v Českých Budějovicích prohlásil manželství Františka a Marie S-ových k souhlasnému jejich návrhu nejdříve za rozvedené a pak v mimosporném řízení za rozloučené. Tato rozhodnutí nabyла moci práva. Ministerstvo spravedlnosti žádá se zřetelem k ustanovení čl. 34 smlouvy mezi republikou Československou s královstvím Jugoslavií čís. 146/1924 sb. z. a n., by byla vyslovena zmatečnost tohoto soudního řízení podle § 42 j. n., protože podle oznámení ministerstva vnitra v Praze jsou účastníci státními občany jugoslávskými, jsouce příslušní do obce Morantsch v Kraňsku. Již ze spisů rozepře krajského soudu jest vidno, že strany byly v době podání žaloby a napotomní žádosti státními občany království Jugoslavie, třebaže tam byla uváděna jiná obec domovská. V procesních spisech jest uvedeno v dotazníku obecního úřadu v A., že František S. jest příslušný do Gorniku okres Lublaň v Jugoslavii a jest tam v listu osobních dat dále uvedeno, že účastníci řízení mají státní občanství v Jugoslavii. I ve spisech o mimosporném řízení jest uvedeno v dotazníku obecního úřadu v A., že František S. přísluší do Gorniku politický okres Littava v Kraňsku a mimo to jsou účastníci v německy sepsaném listu osobních dat označeni jako jugoslávští státní občané. Ani strany, ani soudy této skutečnosti nedbaly a z ní právní důsledky nevyvodily. Podle čl. 34 první odstavec smlouvy, uzavřené mezi Československou republikou a královstvím Srůb, Chorvatů a Slovinců dne 17. března 1923, uveřejněné ve sbírce zákonů a nařízení z roku 1924, čís. 146 a nabyvší působnosti dnem 6. července 1924, jsou výlučně příslušné rozhodovati o platnosti manželství, o rozluce nebo rozvodu úřady onoho státu, jehož příslušníky jsou manželé v době podání žaloby nebo žádosti. Z toho jest zřejmo, že není rozdílu mezi způsobem řízení, zda jest řízením sporným či mimosporným. V případě, o nějž jde, byla sice žaloba o rozvod podána 28. června 1924, tedy ještě před počátkem působnosti smlouvy, ale to nemá významu, neboť, jakmile smlouva začala působiti, měl procesní soud podle § 29 poslední věta a § 42 první odstavec j. n. vysloviti svou nepřislusnost. Poslední odstavec téhož čl. 34 pak zní: »Právoplatné nálezy úřadů jmenovaných v odstavci prvním budou uznány na území druhé strany«. Zcela obdobná ustanovení o věcech manželských obsahují také čl. 7 smlouvy

uzavřené mezi republikou Československou a republikou Polskou ze dne 6. března 1925, čís. 5/1926 sb. z. a n. a čl. 19 smlouvy uzavřené mezi republikou Československou a královstvím Rumunským ze dne 7. května 1925, čís. 171/1926 sb. z. a n. O dosahu těchto smluvních ustanovení pro příslušnost československých soudů, by rozhodovaly o platnosti, o rozvodu a o rozluce manželství státních občanů druhých smluvních států, vznikl rozpor v judikatuře nejvyššího soudu, který však byl odklizen plenárním usnesením ze dne 28. prosince 1929, Pres. 1093/29, uveřejněným pod čís. 9489 sb. n. s., v němž byla vyslovena zásada, že za platnosti smlouvy mezi republikou Československou a republikou Polskou nesmějí československé soudy rozhodovati o rozvodu, rozluce nebo neplatnosti manželství polských státních příslušníků. Táž zásada platí také pro příslušníky jugoslávské a rumunské, jak to ostatně plenární usnesení ve svých důvodech též vykládá. Tímto plenárním usnesením jest nejvyšší soud vázán a tím jest také již rozhodnut osud soudních výroků o manželství Františka a Marie S-ových, předpokládajíc, že jsou tu další předpoklady § 42 j. n., což bude hned blíže probráno. Z toho, co posud uvedeno, jest zřejmo, že šlo o právní věc, která jest mezistátní smlouvou odňata tuzemskému soudnictví, takže jsou tuzemské soudy absolutně nepřislušné (§ 42 první odstavec j. n. a čl. IX. uv. zák. k j. n.). Tato vada vyšla na jevo teprve po právoplatně skončeném řízení, neboť nižší soudy si jí nevšimaly (§ 42 druhý odstavec j. n.). Není tu ve příčině důvodu zmatečnosti překážejícího a ještě závazného rozhodnutí téhož nebo jiného soudu (§ 42 třetí odstavec j. n.). Tato překážka byla by tu jen tehdy, kdyby se nižší soudy byly obíraly otázkou státního občanství manželů a otázkou nepřislušnosti tuzemských soudů a byly tuto otázku právě v těchto právních věcech právoplatně rozhodly ve smyslu své příslušnosti (srov. také »odpovědi« k §§ 7 a 42 j. n.). To se nestalo. Jde tedy již jen o to, zda jest tu návrh příslušného nejvyššího správního úřadu na vyslovení zmatečnosti řízení, jak to má na mysli § 42 druhý odstavec j. n. Ani o tom nelze pochybovati. V rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 7497 sb. n. s. bylo sice odůvodňováno, že právoplatné rozhodnutí tuzemského soudu v takových věcech nelze již odstraniti, že, i kdyby šlo o věc příslušnou před cizozemský úřad, nemůže cizozemský úřad u nejvyššího soudu zakročiti a že tedy nález zůstane v tuzemsku v právní platnosti. Ale toto rozhodnutí neřešilo případ, jako jest tento, kde činí návrh tuzemský správní úřad. Nějaký takový úřad v tuzemsku musí býti k návrhu příslušný, nemá-li zůstatí předpis § 42 j. n., pokud jedná o věcech odňatých tuzemskému soudnictví, holým předpisem bez praktického významu. Takové nedůslednosti nelze se do zákona nadíti, zejména, jde-li o překážku takové váhy, jako jest vyloučení tuzemského soudnictví a zasahování do právní sféry cizích států, kterážto závada podle § 29 j. n. i dodatečně odnímá příslušnost též pro věci původně správně zahájené. Tímto tuzemským úřadem nemůže býti v projednávaném případě jiný, než ministerstvo spravedlnosti, protože jde o obor justiční a protože není v tuzemsku jiného nejvyššího správního úřadu, do jehož oboru by tato věc náležela. V tom

směru jest souhlasiti s komentářem Dra Neumanna k § 42 j. n. (třetí vydání z roku 1914 str. 139), který rovněž přiznává ministerstvu spravedlnosti právo k návrhu. Ježto jsou tu všechny předpoklady § 42 druhý odstavec j. n., bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 10282.

Při tuzemské representaci cizozemské firmy (akciové společnosti) mohou býti zapsáni jen representanti, nikoliv však osoby náležející k představenstvu cizozemské společnosti.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1930, R I 789/30).

Opověď tuzemské representace vídeňské akciové společnosti, by byli zapsáni členové představenstva vídeňské společnosti, rejstříkový soud zamítl, ježto podle cís. nař. čís. 127/1865 ř. zák. tuzemskou representaci cizozemské akciové společnosti zastupují v tuzemsku výhradně schválení tuzemští representanti nebo prokuristé jimi v tuzemsku jmenovaní. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Zápis členů představenstva vídeňské společnosti právem byl zamítnut, ježto při tuzemské representaci cizozemské firmy mohou býti zapsáni podle článku IV. nař. ze dne 29. listopadu 1865 číslo 127 ř. zák. jen representanti, nikoli však osoby náležející k představenstvu cizozemské společnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, neshledav podmínek § 16 nesp. říz.

Čís. 10283.

Zjištění platnosti (neplatnosti) právního poměru vyplývajícího z úmluvy jest předurčující povahy pro druhou část žalobní prosby, pro platnost (neplatnost) hranic.

V žalobní prosbě, by smlouva byla prohlášena za neplatnou, jest vtomně obsažena i prosba, by byla prohlášena za neplatnou proti žalobci.

Spoluvlastník nemovitosti nebyl bez zvláštní píné moci oprávněn směniti hmotnou část pozemku. Spoluvlastníku přísluší vlastnická žaloba proti třetí osobě, jež mu o své újmě zadržuje pozemek (jeho část).

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1930, Rv I 1587/29).

Žalobkyně domáhala se na manželích J-ových, by bylo uznáno právem: 1. Zjišťuje se ve smyslu § 236 c. ř. s., že úmluva, jež se o úpravě hranic mezi pozemky č. kat. 203 role na straně jedné a č. kat. 204 a 205 na straně druhé stala v roce 1924 mezi Janem D-em, spoluvlastníkem pozemku č. kat. 203 role a inž. Josefem Š-em, jest neplatná a neplatné je také upravení hranic tak, jak bylo provedeno. 2. Žalovaná strana jest povinna se stranou žalující uvésti hranici pozemku č. kat. 203 role a č.